СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 270. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 20 листопада, 1933. VOL. XLI. No. 270. Jersey City, N. J., Monday, November 20, 1933. THREE CENTS.

АМЕРИКА ВИЗНАЄ РОСІЮ

ПРЕЗИДЕНТ ПРОГОЛОШУЄ ВИЗНАННЯ И НАСТАНОВЛЯЄ АМБАСАДОРА.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт подав офуціяльно до відома, що американський уряд визнав російський большевицький уряд та почав з днем 16 листопада 1933 правильні міжнародні зносини з Росією.

Умови між американським і большевицьким урядом, які при тому подано до публичного відома, містяться в кількох спільних і односторонних заявах.

На основі цих заяв большевицький уряд обіцяє старанно шанувати несхитне право Злучених Держав до удержання свого власного життя в межах їх властивої юрисдикції на свій власний спосіб та зобовязується не поширювати комуністичної пропаганди в цьому краю, ані не пробувати в якийнебудь спосіб валити американські институції.

Совітський уряд виразно зобовязується признати Американцям, котрі жиють у Росії, повну релігійну свободу, навіть право до релігійних відправ англійською або якою іншою мовою та право наймати або будувати в тій ціли відповідні будинки.

Між Росією й Америкою має незадовго бути заключена консулярна умова, за якою Америка має дістати права найбільше упривілейованої держави, а її горожани мають мати всі ті права, які Росія признає горожанам чужої, найбільше упривілейованої держави.

Заки між Америкою й Росією стане умова щодо взаїмних претенсій до себе, совіти не будуть підносити ніяких претенсій до Американців як наслідники якогонебудь попереднього уряду в Росії.

Совітський уряд зрікається всяких прав і претенсій до Америки зприводу американської військової експедиції на Сибір у 1918 році.

Крім цих явних вимін наступила ще тайна виміна поглядів щодо полагодження ріжних претенсій.

Першим амбасадором Америки до Москви встановлений Вілієм Булит, котрий у 1919 р. був висланий на тайні переговори з Леніном, а потім покинув версайську конференцію, коли аліянти не згодилися на привезені ним пропозиції Леніна.

Американська преса вважає договір за дипломатичну побіду для американського уряду; такою вважає передовсім зобовязання совітського уряду щодо комуністичної пропаганди в Америці.

ДОМАГАЮТЬСЯ КРАЩОГО РОЗДІЛУ ПРАЦІ В ПРОМИСЛІ ТВЕРДОГО ВУГЛЯ.

ВАШИНГТОН. — Перед Віліємом Дейвисом, заступником адміністратора відбудови краю, відбулося переслухання в справі промислу твердого вугля. Представники робітників домагалися, щоб роботу розділювано рівномірно на всі копальні, так, щоби всі майнери мали роботу.

„НАЙРА" ЗДЕРЖУЄ ОБНИЖУВАННЯ ЗАПЛАТИ РОБІТНИКАМ.

НЮ ЙОРК. — Місцева Адміністрація Відбудови Краю на жалобу робітників одного підприємства видала заборону обнижування заплати понижче 14 долярів на тиждень, установлених кодексом.

Підприємство, проти котрого видано це зарядження, а котрого імя уряд держить у тайні, має 1,500 осіб, отже через цей наказ уряду підприємець мусітиме заплатити на рік 200,000 долярів більше, ніж він думав платити проти кодексу.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЛЕГКОДУШНИМИ СТРАЙКАМИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ (Па.). — Окружна робітнича рада видала осторогу до робітників проти занадто легкодушного заряджування страйків.

Рада просить робітників, невдоволених з умов праці, внести до ради жалобу проти злих умов, якщо такі існують, та дати Раді 4 дні на полагодження жалоби.

БУДУТЬ ПРОБУВАТИ АРЕШТУВАТИ ЛІНЧІВНИКІВ.

БОЛТИМОР (Меріленд). — Стейт Меріленд заповідає виступ проти лінчу. Державний прокуратор каже, що він буде добиватися арешту 9 білих осіб, які дня 18 жовтня були на чолі лінчу Мурина Джорджа Армвуда в Принсес Ані. Прокуратор хоче, щоби їх суджено як винуватців убийства першого степеня.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ЧОТИРОХ ЖІНОК.

БРУКЛИН. — Макс Мінцер, 29-літній маляр домів, признався місцевій поліції, що він тепер жонатий з 4 жінками.

На слід многоженства Мінцера попала пані Мінцерова номер 3, побачивши свого мужа, як виходив з якоюсь жінкою з театру. Вона не бачила його довший час, бо він пропав був скоро по весіллю. Побачивши його тепер знову, вона пішла його слідом до його дому, а потім закликала поліцію. На поліційній стації вона показала свою шлюбну метрику, але й жінка, з якою вона подибала мужа, теж таку метрику мала. Поліційний урядовець знайшов доказ ще одного подружа. На це Мінцер признався до ще одного.

СКІЛЬКИ УКРАЇНЦІВ ПРИНЯЛИ НА МЕДИЦИНУ ТА ФАРМАЦІЮ В ПОЗНАНІ.

Найбільше цього року подалось наших абітурієнтів на медицину та фармацію. Не всім судилось перейти іспитову чистку. Не помогли добрі матури, ані признання лікарської комісії до студій на медицині чи фармації. Тепер оголосили вислід принять. Показується, що на медицину на 8 зголошених Українців принялм 5 (на всіх 150). На фармацію з 13 зголошених Українців приняли „аж" 4 (на 80 принятих). На 44 жінки, приняті на фармацію, нема ані одної Українки, хоч вони мали добрі матури, одна з них навіть дуже добру і 6 літ практики в аптиці. Такий вислід є просто скандальний. Тимбільше, що підчас інтервінції посла Великановича директор фармацевтичного відділу прирік приняти більше число Українців. Щодо конкурсового іспиту, то тут він не має найменшого впливу на приняття, подібно, як і добра матура.

КАЦАПСЬКІ „ПРОСЬБИ".

В Криниці-Живці є гімназійні курси, з яких користає багато місцевих лемківських дітей. З початком цього шкільного року кацапські менери були у латинського катехита з просьбою, щоби він учив науки релігії й українських дітей. А слід підкреслити, що в тій місцевості є свій священик о. Білик, який минулого року учив релігії на тих самих курсах.

ЗНАЙШОВ СОБІ СМЕРТЬ.

В Липиці Долішній, пов. Рогатин, знайшли в лісі тіло 18 літнього Миколи Гонсьоровського. Як стверджено, він шукав за матеріялами, що залишились із світової війни. Знайшовши гранату, спричинив вибух, від якого згинув.

ТИСЯЧЛІТНІЙ ХЛІБ.

Найстарший на світі хліб знаходиться все ще в єгипетських пірамідах. Він печений звичайно з пшеничної муки, бо жита Єгиптяни не знали. Не була вона дуже добра, бо зерно мололи там на ручних терках або розтовкали у ступах, а потім просівали на решетах з папірусу або ситнику. Староєгипетські пекарі місили тісто руками й ногами у деревляних діжках і потім виробляли з нього грубі на палянниці ріжної форми: круглі, трикутні, прямові і т. п. Часто пекли теж з тіста ріжні фігурки рогатого скоту, баранці, пташки, квіти, тощо. Такі палянички та фігурки переховуються тепер як велика рідкість по музеях, виставлені в габльотах на показ. Також зберігся до наших часів старий римський хліб, що пролежав під верствою попелу в Помпеях несповна дві тисячі літ. Він округлий і завсіди має пекарський знак. Можна його оглянути в неапольському музею. А ось недавно знайшли у Швеції хліб старих вікінгів-варягів, якому також уже якіх тисячу літ. Збережений він досить добре, але це зовсім не те, що єгипетський чи помпейський. Видно, на півночі було тяжче за муку, бо пекли його з зеленого гороху та зі смерекової кори. Тому наше українське збіже було певно не останньою причиною варязьких виправ на київську Русь.

ФРАНЦУСЬКІ ФОРТИФІКАЦІЇ ВИДЕРЖАТЬ.

Париський „Журналь" оголосив розмову свого співробітника з одною високо поставленою французькою особистістю з військових кол. Інформатор часопису стверджує, що французькі фортифікації на границі такі сильні, що видержать навіть повітряні атаки. Можливости заатакування Франції Німеччиною дорогою крізь Швайцарію французькі військові кола не передбачують.

ВЛОМНИКИ.

У Войнилові крізь викроєну шибу дісталися до хати Кальмана Іван Туриляк і Василь Лаврій та забрали 800 долярів готівкою і вартісні папери на 900 долярів. Поліція стверджила, що вони закопали доляри в лісі, а папери під мостом.

НАЙВИЩА ЛЮДИНА СВІТА.

Найвищою людиною світа є, кажуть, Перс, Сіяг Хан, який має 3 м. і 27 цм. висоти. Коли цей кольос приїхав цими днями до міста Бейрут у Сирії і переходив вулицею, збіглася довкола нього така велика юрба людей, що окремий відділ поліції мусів промощувати йому дорогу та розганяти цікавих.

КАНДИДАТ НА САМОГУБСТВО ВИПРОБОВУЄ ТРІЙЛО НА ЧОТИРОЛІТНІЙ ДИТИНІ.

В малім селі коло Скокерав у Німеччині дав нібито кандидат на самогубство виготовлене трійло чотирolітньому хлопцеви. Дитина вмерла в страшних муках. Нелюда заарештовано.

БІЛЯ ГРОБУ МОЙСЕЯ.

На горі Небо біля Єрусалиму звертало на себе здавна увагу велике румовище, під яким усе сподівалися знайти останки визначних будівель. Тому закупили те місце францісканці, збудували спершу догори на верх гори, доставили нею потрібний до розкопок та на хати для робітників матеріял і зачали досліди, які скоро увінчалися повним успіхом. Патер Сальтер, добрий знавець церковної археології, відкрив два місяці тому останки храму з перших початків християнства. Перед вівтарем є дуже добре збережена мозаїкова долівка з грецьким написом, що згадує імя Мойсея. Тому, що за старою традицією на горі Небо помер Мойсей, здогадуються францісканці тепер, що під цією долівкою знайдуть може гріб Мойсея і що це мабуть те місце, звідки він видів уперше обіцяну землю, стоячи на висоті 714 м. понад рівнем Мертвого моря. Інший довгий, теж грецький напис, у долівці згадує про епископів цього історичного храму, який у перших століттях по Хр. займав очевидно визначне місце між церквами Святої Землі.

ТАЄМНИЧА ВТЕЧА СТАРШИНИ ФІНЛЯНДСЬКОГО ГЕН. ШТАБУ.

Велику сензацію в цілій Фінляндії викликала таємнича втеча генерального штабу, пор. Пентікейна. З подробиць життя Пентікейна виходить на яв, що він був шпигуном чужої держави. Одначе працював він так спритно, що не позіставив ніяких слідів своєї шпигунської діяльности, а навіть не можна пізнати, чи дійсно забрав з собою які документи. Та всеж таки дуже загадочною є та обставина, що Пентікейн, утікаючи власним самоходом в напрямі совітської границі, був узброєний від стіп до голови і заосмотрений у великий запас муніції, цебто був приготований на найгірші можливости.

ПО ЧОТИРНАЦЯТЬОХ ЛІТАХ.

В останньому місяці світової війни вибух гранати засипав одного французького вояка. Два дні нещасний вояк лежав засипаний землею, аж врешті знайшли його санітарі і відвезли до шпиталю. Там однак виявилося, що вояк цей втратив наслідком сильного потрясення память і мову та зовсім посивів. Після війни перевезли згаданого вояка до заведення для невиличимо хорих. Тут відвідали його біля 5,000 осіб та розпізнавали в ньому когось зі своїх близьких, що пропали без вістки на війні, але даремно. На добавок вояк цей так сильно постарівся, що великі морщини покрили йому ціле обличе і це ще більше утруднювало розпізнати цього нещасливця. Аж оноді зголосився до цього вояка якийсь селянин назвищем Марген і пізнав в ньому свого сина. Щоби переконати лікарів у правді, він забрав вояка з собою, привіз під своє село і скинув його з фіри. І дивне. Вояк цей ніби протверезів, крикнув, замахав радісно руками і побіг до батьківської хати.

НАЙСТАРШЕ ПИСЬМО ЕВРОПИ.

У місцевости Зарх, жанецького повіту, у північній Чехії, пощастило одному музейному урядовцеви знайти річ, яка готова викликати між ученими небуденну сензацію. У передісторичній землянці з кінця бронзової доби (біля 1000 р. пер. Хр.), знайшов він глиняний горщок, який своєю формою та матеріялом не збуджує найменших сумнівів щодо автентичности походження, а в ньому три випалені глиняні таблички, покриті ритими знаками. Всі вони подібні до себе, завбільшки долоні, і мають вгорі дірку до вішання, або нанизування на шнурок. Вирізані на них знаки це очевидно якесь дуже примітивне письмо, подібне до рунічних знаків, зложене з прямих палочок у ріжних комбінаціях. Деякі групи тих знаків означають мабуть окремі слова. Окремо знайшли у землянці ще четверту подібну табличку, дещо більшу, з такими самими знаками, які вже трохи затерті, ще й нарушені рискалем при відкопуванні. Якщо це справді письмо, тоді воно було би найстаршим письмом Европи та мало би далекосяжне значіння для її передісторичних часів. Заки справа вияснилась, буде ще певно великий спір між ученими щодо автентичности цілої знахідки.

ВЕЛИЧАВІ СВЯТА ЛИСТОПАДОВИХ РОКОВИН У КРАЮ

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Сьогорічні Листопадові Свята випали дуже торжественно, й то не тільки у Львові, але й по цілім краю, як виходить з донесень, котрі вже надіслано з ріжних міст, а навіть із сіл.

У Львові відправлено архиєрейську Службу Божу, яка розпочалася в 10 годині рано, дня 1 листопада, в архикатедральній церкві св. Юра. Ще далеко до 10 години церква і ціле церковне подвіря були завалені масами народу. Службу Божу відправив епископ Іван Бучко. В часі Служби Божої виголосив глибоко продуману та високопатріотичну проповідь, присвячену Листопадовим Роковинам, парох архикатедральної церкви, відомий громадський діяч, о. пралат Леонтій Куницький.

В церкві знаходилися на перших репрезентативних місцях бувші члени уряду Західньо-Української Народньої Републики з през. д-ром Костем Левицьким на чолі і з бувшим головним полководцем Української Галицької Армії, генералом Тарнавським. За цим останним позаймали місця бувші бувальні старшини Української Галицької Армії. Крім них позаймали дальші місця представники центральних українських установ, голова Української Парляментарної репрезентації й УНДО, д-р Дмитро Левицький, а далі присутні у Львові посли та представники української національної преси.

НАУКА З ПЯТНАЦЯТЬЛІТТЯ ЛИСТОПАДОВИХ ДНІВ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Черновецький „Час", обговорюючи пятнацятьліття відродження Української Державности на Західній Україні, приходить до висновку, що героїчні зусилля не увінчалися тому 15 років належним успіхом, бо „не було ані зосередкованої й добре вишколеної в державницьких справах державної служби й не було за кордоном зосередкованої дипльоматичної служби. Ці недостатки довели і мусіли довести до кінцевого упадку. Чужа преса й ворожа дипльоматія побідили. Щоби спомини пятнацятьліття Листопадових Днів не пршуміли за великими словами, за галасом, гуком і стуком, мусять Українці з усіх земель узяти собі до серця все те, через що Україна тоді програла, хоч був такий здвиг, таке захоплення, яке ледви чи й набудуче можна колись осягнути. Призадумаймося над тим, як зорганізувати нам один політичний і дипльоматичний осередок законних заступників і вибранців народу, виведім цю справу зі стадії дискусії на дорогу діла та зорганізуймо добру українську службу, здобуваймо собі приятелів у світі, в близьких і далеких сусідів, а тоді не буде невдач і спільними силами стане Україна вільна й самостійна".

УКРАЇНСЬКИЙ КОНҐРЕС У БОЛГАРІЇ.

СОФІЯ (Болгарія). — В днях 14 і 15 жовтня відбувся Перший Конґрес Українських Еміґрантських Організацій в Болгарії. Українські організації в Болгарії були заступлені на Конґресі 26 делеґатами. На Конґресі ухвалено резолюцію, якою припоручено новій Централі приложити заходів, щоб російські чинники не заважували при рішеннях про виплату інвалідських рент Українцям. А далі ухвалено резолюцію з протестом проти винищування голодом України Совітами.

Конґрес приняв назву централі таку: „Союз Українських Організацій в Болгарії". Головою Союза вибрано відомого старого робітника на українській ниві, Павла Блажка.

ГОВОРИТИ ПРОСТОЮ І ЗРОЗУМІЛОЮ МОВОЮ.

ЛОНДОН (Англія). — Лондонський „Таймс" критикує уряд за те, що він говорить дуже дипльоматично й неясно про справу світового роззброєння. Це виглядає на дипльоматичне крутійство. Якщо з цієї справи має вийти щось путнього, то треба говорити і заявляти пропозиції уряду так просто, щоби це розуміли в цілім світі.

ЛИНДБЕРҐ ГОТУЄТЬСЯ ДО НОВОГО ПЕРЕЛЕТУ ОКЕАНУ.

ЛІСБОНА (Портуґалія). — Чарлз Линдберґ студіює можливости заведення правильної повітряної комунікації між Европою й Америкою. Він сам хоче спрактикувати перелет з Европи до Америки і якщо погода буде прихильна, виберється летіти тим шляхом, яким летів італійський генерал Бальбо.

ЯК НАЦІ ПРИЧУЮТЬ ГОЛОСУВАТИ.

БЕРЛІН. — Одна купчиха втратила своє місце на ринку тому, що хоч її двічі напоминали, що має голосувати, відмовилася сповнити цей горожанський обовязок. Наці змусили її ще нести вулицею таблицю, на якій було написано: „Я не голосувала, бо честь і доля Німеччини мене не обходять".

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕРЖІМ СПРАВУ ЯСНО

Українські демонстрації в справі голоду розворушили большевицьких аґентів, як гніздо ос. Заметушилися московські аґенти, як посолені. Нема засобу, якого вони не вжилиб, щоби тільки не допустити до української демонстрації.

В одних летючках большевики підсувають, що демонстрації влаштовують „Петлюрівці". Цими летючками ці найміти українського роду пробують промовити до тих жидівських кругів, які гістерично ідентифікують погроми на Україні з діяльністю українського демократичного уряду. Цю анти-українську вудочку безсоромно закидають большевики, хоча, за признанням большевицького уряду, під большевицькою владою були також погроми Жидів, і то більше, ніж за української влади.

Закидують у летючках і статтях, що демонстрації влаштовують „спільники польського фашизму". Хто є нині спільником польського фашизму, про це свідчать большевицько- польські братання й угоди. Про це свідчить факт, що польський уряд заборонив українські жалоби по церквах Галичини дня 29 жовтня з приводу голоду на Україні. Про це свідчить факт, що всякі згадки в українській пресі Галичини про голод на Совітській Україні пильно конфіскує польська цензура, а демонстрантів арештує польська поліція.

Закидують далі большевицькі аґенти, що демонстрації уладжують „найміти крівавого Гітлера". Цей черговий большевицький туман має на цілі промовити до антинімецького почуття в Америці. Це є власне закид, котрий проти українських демонстрацій в краю підняли польські ґазети: мовляв, протибольшевицька акція замовлена з Берліна. Маємо тут ще одну нитку, яка звязує большевиків з шовіністичною польською пресою.

Такі й тим подібні брехні московських наймитів мають на цілі оплювати наші демонстрації та представити їх перед американською публикою в фальшивім світлі. Це звичайний маневр безхарактерних політиканів: де не можна боротися правдою, там треба боротися брехнею. Де не можна виступити з дійсним закидом, треба напустити диму та заслонити справжню справу. Супроти цеї кампанії брехні й облуди Українці протиставлять політику такту, щирости й правди. Нам треба розяснити американській публиці, про що йде у цій демонстрації проти Москви. Представити політику Москви супроти України, яка так яскраво освітлена політикою Москви з нагоди голоду на Україні. Треба нам держатися стисло цеї справи та не датися зводитись на манівці. Не Гітлер, не Пілсудський, не Жиди наше питання, а відношення між Московщиною й Україною. Для нас це відношення ясне: воно нам доказує, коли то прийде той час, що на Україні не буде голоду, ні платних аґентів Москви.

ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІД СОВІТАМИ

На засіданні польського сойму посол д-р Дмитро Левицький, голова Української Парляментарної Репрезентації, виголосив промову про положення українського народу. З неї подаємо те, що він говорив про голод і терор на Великій Україні. А говорив він таке:

В імени Українського Клюбу забираю голос при першому читанні буджетового преліміваря на 1934/35 рік у хвилині для українського народу дуже важній, у хвилині, коли цілий вузол трагічних обставин ляг важким тягаром на цілости його теперішнього життя.

ТРАГІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ НА СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Найважнішою подією в житті українського народу за 1933 р. є історичні процеси, що відбуваються на Совітській Україні. Там протиукраїнська політика осягнула свій кульмінаційний пункт. Московська комуністична влада перемогла в 1919 р. збройною силою прямування українського народу до державної самостійности і насильно прилучила українські території по обох боках Дніпра до совітської держави. В перших початках, коли большевизм був слабий, коли був окружений у нутрі старої Росії з усіх сторін ворожими для себе елементами, коли ціла Европа й Азія зі страхом і занепокоєнням дивилися на той небувалий переворот, що його передбачив у своїй віщій души Достоєвський, а що Мережковський означив як новий наступ сатани на землю — тоді Ленін, провідник большевизму, бажав підступом поконати прямування українського народу до волі. Перед очі поставив оманливу ідею національного відродження, ренесансу української культури і науки, проголошуючи на українських етноґрафічних землях окрему совітську републику з малощо не суверенними правами і з правом свобідного відділення від російських совітських републик. І дійсно цим підступом йому вдалося зєднати для себе деякі ґрупи українського народу, переважно з інтеліґенції. Одначе цілий нарід, а зокрема селянські маси, навчені віковим історичним досвідом, зрозуміли, що між Україною і Москвою так довго не буде поєднання, як довго Україна не вибore самостійного державного життя і силі Москви не протиставить своєї власної державної сили. Ціла Україна горіла повстаннями, а коли їх здавлено фізичною силою в морю крови, цілий нарід перейшов до саботажової боротьби і пасивного опору. Льофи ДПУ заповнилися синами України, десятки тисяч гинули серед страшних тортур на Соловецьких островах, сотки тисяч переселювано насильно з українських земель у глубину Росії та на Сибір, а цвіт української інтеліґенції засуджувано в монстрпроцесах на смерть або на довголітню тюрму. Щоби згнобити визвольний рух, щоби зробити з них, вольних господарів, наймитів на їхже власній землі, привернено давню панщину в формі для селян найбільше зненавидженій, а саме у формі колективізації рільних господарств. А коли й це не помогло, коли й це не зломило українського селянина і він з упертістю і найбільшою самопосвятою вів боротьбу зі своїм відвічним ворогом, хопився большевизм найстрашнішого засобу, який колинебудь стосували в історії людства, перед яким бліднуть різні Вірмен або наслідки наїздів Джінґіс-Хана: рішив виголодити місцеве населення, а його плоди-харчі вивезти до російської метрополії.

ГОЛОД І ТЕРОР.

Не наші джерела, а чужинців, наочних свідків, Англійців і Французів, стерджують, що на найбільше родючих землях Европи — на Україні померли з голоду 2 міліони людей, що там поширене людоїдство і що цього року ця катастрофа ще зростає у своїх розмірах. А діється це не наслідком якоїсь небувалої стихійної катастрофи, а наслідком свідомої мети большевицької політики. Той страшний голод, розстріл Палащука-Конара, самогубство найближчого співробітника Леніна і члена українського уряду Скрипника, самогубство українського письменника Хвильового, масові розстріли інтеліґенції, а в першій мірі Галичан — ось жахливий образ положення українського народу на Радянській Україні.

У тій важкій хвилині ввесь український нарід стоїть сконсолідований одним фронтом. Без огляду на клясові ріжниці і політичні переконання, без огляду на місце побуту і державну приналежність підносимо голосний протест перед цілим світом проти цього фізичного винищування міліонів нашого народу і заявляємо, що будемо витревало мобілізувати психічні сили народу до боротьби з большевизмом і до відплати за ті нелюдські кривди і терпіння, аж до повної перемоги.

ОДНОЦІЛЬНИЙ ФРОНТ.

Цього нашого одноцільного становища не змінить факт, що польська держава заключила дружній пакт з СССР. Ми переконані, що той пакт на дальшу мету принесе тільки шкоду польській державі, тому, що кожний союз Польщі з Москвою кінчився для Польщі завсіди траґічно. В історичній перспективі той пакт, раніше чи пізніше, з волі або проти волі нині подружених сторін, стане згодом тільки клаптиком паперу, бо він неприродний, не тільки з огляду на ріжну структуру суспільности обох держав, але головно тому, що його заключили без третього господаря земель Східньої Европи, без Українців, а нема вже нині на світі такої сили, що могла би спинити незалежницькі змагання українського народу.

Цього нашого одноцільного становища не змінить теж факт, що **влада публичної адміністрації польської держави забороняє нам висловлювати голосно свій протест проти тих страшних фактів, які істнують на Радянській Україні.** Заборонили тут нам, українському населенню, святкувати прилюдно день загально-національної жалоби дня 29. жовтня ц. р., до якого дав почин ввесь український епископат, а підтриманий цілим українським народом. **Кожну згадку в нашій пресі про теперішні відносини на Радянській Україні конфіскує прокураторська влада,** а в цілому краю йдуть масові превенційні арешти з остраху перед протирадянськими демонстраціями. Навіть підчас доразового суду над убивником секретаря совітського конзуляту у Львові, Лемиком, дня 30. жовтня, не дозволили оборонцям наводити фактів про сучасний стан на Радянській Україні, дарма, що оборонці вважали ті факти необхідною умовою оборони для молодця, що стояв перед обличчям смерти. Усі такі явища не зломлять нашого одноцільного фронту, а коли нам зачинять уста, тим палкіший, тим сильніший буде крик наших сердець і душ.

РЕЗОЛЮЦІЇ

ПЕРШОГО КОНҐРЕСУ УКРАЇНСЬКИХ ЕМІҐРАНТСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ У БОЛГАРІЇ

Ухвалені громадянством на Святочній Академії дня 15-го жовтня 1933.

Представники Українських Орґанізацій у Болгарії, зібрані на конґресі дня 14. і 15. жовтня 1933. року, та гості постаноли проголосити перед українським громадянством як на окупованих українських теренах так і на еміґрації та перед суспільством чужинецьким наступне:

1. **Українська Еміґрація в Болгарії однозгідно стверджує, що гноблення українського народу окупантськими владами набрало диких та надлюдських форм.**

2. Україньська Еміґрація в Болгарії однозгідно стверджує, що свідома політика виголоджування найбільшої частини українського народу, яка під тиском переважливих збройних сил опинилася під владою московських большевиків, не має собі рівної в історії жадного народу та що пересякла всі межі брутальности й цинізму.

3. Всупереч твердженням деяких рішальних міжнародніх чинників і на підставі даних, які постачає щоденна большевицька преса, представники Українських Орґанізацій у Болгарії підкреслюють, що не лише на економічному полі, але й на полі культурному московські большевики жорстоко переслідують український нарід, увязнюючи та позбавляючи життя українських культурних робітників. Московські большевики отверто змагають до того, щоб українську культуру знищити взагалі, доказом чого є переслідування навіть наукових українських термінів та наближення їх до московських.

4. Українська Еміґрація в Болгарії однозгідно стверджує, що прояви гноблення тої частини українського народу, що також під тиском переважаючих збройних сил, або наслідком дипльоматичних заходів опинилася в межах Польщі, Румунії та Чехословаччини набрало форм, що стоять у цілковитій протилежности до тих міжнародніх договорів, які ці держави підписали, зобовязуючись респектувати права т. зв. національних меншостей. Українська еміґрація в Болгарії підкреслює, що засоби і форми переслідування Українців на фронтах культурному, економічному та політичному в Польщі, Румунії і Чехословаччині спрямовані на винищення українського народу в цих державах.

5. Українська Еміґрація в Болгарії з обуренням стерджує, що в останньому часі поширилася пошесть підписування пактів неаґресії з Московщиною, що виявила всі ознаки звірства і некультурности, та підкреслює, що ці пакти підписують кровю зголодженого українського народу.

6. Зібрані представники Українських Орґанізацій у Болгарії на І. Український Конґрес закликають до активної праці на користь українського народу всіх тих Українців з походження, які внаслідок тих чи інших причин опинились у ворожих лавах та працюють на шкоду українському народови, підтримуючи ворожі орґанізації та підсилюючи ворожу державну ідею.

С. Кравчинський.

В ТЮРМІ НАРОДІВ

(Оповідання).

(20)

Катря не відповіла нічого, тільки з досадою махнула рукою.

Спустили місток, Микола простягнув до Катрі руку. Подала йому свою. Він не мав смілости стиснути сердечніше. Вона також не стисла. Всеж таки йому стало лекше, бо хоч він вже був на пароході, хоч парохід вже відплив, вона не відвернулася і не відійшла. Стояла в пристани як жовнір на пості аж до хвилі, коли корабель цілком щез з її очей.

Ідучи поволеньки, заглиблена в своїх думках, Катря пішла до міста. Наймила повозку і поїхала, сама не своя. В її душу Микола кинув страшне насіння. Тепер те насіння кільчилося, бо стали виринати сумніви. В першій хвили, коли вчула закид Миколи, була така обурена, така люта на нього, що думала відвернутись і відійти, не попрощавшися. Аж тепер, коли вона лишилася сама, її тверда думка про невинність її судженого сильно захиталася.

Про щоб Катря тепер не подумала, то все промовляло проти Крутікова. Кромі того, що сказав Микола, вона нагадала собі деякі слова і натяки Крутікова, на які вона дотепер не звертала уваги. При ній він не мав смілости осуджувати Олексу. Та коли говорив про інших, таких як Олекса, то не таївся, що він всіх їх ненавидить так, начеб вони були його особистими клятими ворогами, з якими не повинноси ні жартувати, ні панькати. Вона знала, що зі своїми ворогами Крутіков ні троха не церемонився.

Ще одно промовляло проти Крутікова. Він міг набити собі голову тим, що Микола його суперник; міг думати, що має причину до заздрости. Заздрісні до всього спосібні.

— Хто знає? — подумала, зітхаючи.

Коли віздила у свої ворота, побачила перед ґанком осідланого коня. Вона сего коня знала дуже добре. Кінь був мокрий. Очевидно їздець добре підганяв його і щойно приїхав. На ґанку привитав її Крутіков, котрий саме причвалав з міста. Простягнув до неї руки і крикнув:

— Нарешті, нарешті! Я вже потерпав, що ніколи тебе не побачу.

Він говорив се тоном жарту, та все ще не був певний, чи має право жатрувати. Приїхавши сюди, він вчув від служби, що панна щезла в ночи мабуть разом з Миколою Петровичем. Для нього було се троха незрозуміле. Він вже знав, що за Миколою жандармерія перетрусила всі закутини. Знав, що знайшли його письмо до Катрі, в якім день тому, втікаючи, прощав її. Не годен був збагнути, як дівчина могла з ним щезнути відси тоді, коли його тут не було. То се було пусте. Се була тільки цікава загадка, яка його не бентежила. Важніше було питання, що Катрю, дівчину заручену з Крутіковом, могло спонукати щезнути з Миколою Петровичем. Волгином, ще й з ворогом атечества?!

Катря холодно подала йому руку. Обоє увійшли до їдальні.

— Чи не їздила ти провести на парохід того блудного лицаря? — спитав Крутіков усміхаючися.

— Ну, так, — сказала різко. Їздила провести. Може на парохід, може на залізницю. Се моє діло. Вам нащо се знати?

Кинула на нього таким леданим, таким ненависним поглядм, що він жахнувся.

Ще заки вона надіхала, він загадав був побалакати з нею серіозно; як би треба було, то й строго. Хотів зганити її необережність, як не що гірше. Хотів їй пояснити, як то небезпечно укривати державного злочинця... які з того могли би вийти наслідки. Тепер, по такій її відповіди, по такім її погляді, слова завмерли на його устах. Аж по довшій хвили промовив, та не так, як се собі склав був і не голосом картаючого учителя. Промовив мягко:

— Катя, що з тобою? Що то за тон? Ти чого розсердилася?

— Ідіть геть від мене! Лишіть мене! Я на вас дивитися не можу! — повторяла Катря з лицем, з котрого били сором і лють.

— Що се значить? Від чого ся переміна? Чим я проти тебе провинився? Поясниж мені! — говорив Крутіков розсіяно, глядячи тривожно на дівчину.

Він любив ту дівчину і його тривога справді була щира.

— Ви ще питаєте? — майже кричучи Катря відповіла йому. — Ви хочете, щоби я ваш поступок назвала по імени? Та мені соромно. Соромно говорити про се. Мені й подумати соромно! Соромно за вас, соромно й за себе...

Не могла далі говорити. Слези гіркої обиди покотилися по лици. Її давило. Сіла на кріслі, лице закрила руками, силкувалася задавити хлипання. Крутіков сидів і ломив собі голову, щоби знайти розвязку загадки; щоби знайти причину. Нарешті в його голові стало проняснятися. Він промовив:

— Ви може думаєте, що то я?... Що то я... доніс на того... Миколу Волгина?...

Катря мовчала.

— Як ви так думаєте, то ви дуже помиляєтеся.

Катря відкрила очи, бистро глянула на нього, та ще не знала, чи вірити йому.

— Як? — спитала.

— Я щойно нині рано, коли прийшов до ґубернії, довідатся про трус у вашій хаті.— Розказав мені прокуратор. Де сидить ваш гість, поліція довідалася цілком випадково. Очевидно, й випадково доміркувалася, що то небезпечний політичний. Машиніст товарового поїзду видів чоловіка, що лежав на земли пару кроків за шинами. Коли поїзд їхав попри нього, він схопився і кинувся втікати. Се донеслося до поліції і вона пішла на місце, щоби сю загадку прослідити. Поліція не могла сумніватися, що то якийсь злочинець. Показалося, що два пастухи бачили його. Питав їх, де можна би дістати підводу. В лісі, що межує з вашим лісом, знайшли його торбину. Ваша родина на оці через вашого брата... Сего було досить... Про все те мені сказали щойно нині. Ґубернатор нарошно приказав таїти перед мною, щоб мені не робити прикрости. Вчера покликав мене відси до міста, бо не хотів, щоби я був тут тоді, коли жандармерія приїде арештувати Волгина. Ґубернатор сказав мені, що прокураторови і жандармерії приказав поводитися тут якнайделікатніше і вашої родини ніяк не втягати до тої справи... Надіюся, що інструкції ґубернатора були точно виконані?

На останнє питання Катря не відповіла. Вина сиділа придавлена, розторощена оповіданням Крутікова. Чула, що сказав щиру правду. Він се вичитав з її лиця і тріюмфував. Сю свою побіду міг використати вповні і докоряти Катрі, що вона посміла підозрівати його, взяти його за доносчика. Та він сего не зробив, бо любив її. Лиш затрусився, пригадавши собі, що до сего, щоби донести, йому не багато бракувало.

Крутіков підійшов до Катрі. Його тяжке, деревляне лице оживилося почуванням справжньої прихильности.

— Катре — промовив — не журися! Не гляди так... Будемо, як раньше були. Я знаю, що я не варт тебе. Я багато пройшов у мойому життю і се одна пляма лягла на мою душу. Та тепер я вже такий, як раньше був, коли тебе ще не знав. Дай же мені руку. Люби мене. З тобою я буду добрим чоловіком...

(Далі буде).

ЗАКАРПАТСЬКИЙ НАШ БРАТ

просить нас вислати йому **українську книжку,** яка понесе просвіту між села Закарпатської України. Про висилку повідомить редакцію „Свободи", а висилайте на таку адресу:

"Proswita,"
Uzhorod, P. Rus,
C. S. R., Europe.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ДЖЕРЗІ СІТИ, Н. ДЖ.

З діяльности Жіночого Відділу Українського Демократичного Клюбу, відділ „СУА".

Як по інших місцевостях, так і в нас існує Жіночий Відділ Українського Демократичного Клюбу. І ми бажали би, щоби ширший загал нашої іміґрації довідався про нашу дворічну працю.

Першими орґанізаторками цього Клюбу були пані: Анна Машйовська, Марія Грабар і Анастасія Ваґнер. За короткий час свого існування наш Клюб не тільки що працює над тим, щоби добитися своїх горожанських прав, але працює також у загально українських національних справах і складає свої жертви на всякі народні цілі як тут в Америці, так і в Рідному Краю. Згадаємо тільки за $100, які ми зложили на закупно експонатів на Всесвітню Виставу і які передано Союзови Українок. Далі жертвовано $25 на Українську Вищу Школу в Стемфорд.

Наш Клюб бере також живу участь у праці „Союза Українок Америки". За цей час влаштовано кілька балів і викладів на ріжні теми, получених з чайними вечірками, а між ними й виклад про „Життя і смерть Ольги Басарабової", котрий виголосила теперішня предсідниця нашого Клюбу, пані Анастасія Ваґнер. Відбувся також „День Матери" і одно передвиборче віче в часі вибору президента Злуч. Держав, на котрім промовляли українські й американські бесідниці, котрі раділи, що й українські жінки не остаються позаду, а орґанізуються і набирають сили, щоб ітц слідами своїх сестер Американок, і щоби разом спільно здобувати свої права й кращу долю на землі Вашинґтона.

На останніх зборах нашого Клюбу ухвалено влаштувати незадовго масковий баль. До цеї пори у нашім Клюбі є 91 члениць.

Ми віримо в добру волю і активну працю наших українських жінок і тому кличемо тих, котрі ще не є членицями нашого Клюбу, щоб вони вступали в наші ряди, а ми певні, що при збільшеній праці ми краще зможемо працювати для добра нашого Клюбу і для добра народньої справи та помочі Рідному Краєви. — Хай клич за помічю, стогін, плач і голод наших сестер і братів у Рідному Краю притягне нас усіх до своєї орґанізації.

Збори нашого Клюбу відбуваються кождої третьої неділі в місяці в Українськім Народнім Домі при Фліт стріт, в годині 6 вечером.

За Уряд Жіночого Відділу Українського Демократичного Клюбу:
Анастасія Ваґнер, предсідниця;
Петронеля Костецька, касієрка;
Евгенія, **Дмитрів,** секретарка.

—o—

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. ДЖ.

Українська участь у святі замирення.

Мала горстка Українців, бо тільки 19 осіб, взяли живу участь в поході разом з іншими народами, влаштованім дня 11. листопада в день пятнацятої річниці закінчення світової війни.

Похвала мейора міста Порт Джервіс, яку пересилаємо в залученню разом з місцевою газетою, говорить сама за себе. Українців, котрі виступили з ініціятиви о. Микитяка в народніх строях, під двома прапорами, т. є. американським і українськими, витали ввесь час оваційно.

Тепер вже й сліпий бачить, що сьогодні признаватися до української нації — це честь. Наше українське імя здобуває собі тепер серед Американців з кождим днем чимраз більше симпатій.

АЛЕНТАВН, ПА.

Свято Української Державности.

Дня 5. листопада ц. р. відбулося традиційне Свято Української Державности, влаштоване всіми українськими товариствами.

Свято зачалося в церкві, де о. П. Середа виголосив проповідь на тему змагань українського народу до своєї держави. По Службі Божій відправлено панахиду за полягхлих борців за волю України.

Вечером відбувся концерт в Укр. Галі, де, не зважаючи на погану погоду, зійшлася численна публика. Галя була удекорована синьо-жовтими лентами, а над сценою виднів напис на синьо-жовтім полотні: **„Слава Борцям за Волю України".** На середині сцени видніє портрет українського старшини-боєвика.

Вступне слово виголосив о. П. Середа, переповівши історію української державности на західних землях України в роках 1918—1919, а потім підкреслив, що боротьба за українську державність не вгаває, а провадиться дальше, і ми в тій боротьбі маємо брати участь, підпираючи військові орґанізації. Наша повинність в Америці вдвигнути фонд щирими жертвами, а молодіж наша нехай вправляється у військовім вишколенню. Ми мусимо бути приготовані до дальшої боротьби аж до нашої побіди і до повного визволення українських земель від окупантів.

Хор мішаний ім. Лисенка, під управою вчителя Д. Стецика відспівав такі пісні: „Вижертвою" (жалібний марш), „Кровава луна", „Козака несуть", „Заквітчали дівчатонька", „Гей ви, Стрільці Січові".

Андрій Колодій віддеклямував: „Не покорить нас неволя".

Хор шкільних дітей під управою п. Стецика відспівав пісні: „Видиш, брате мій", „Прощай, дівчино", „Гей, Січ іде", „Краю рідний, не журися" і „Україно, люба ненько".

Деклямацію „Батько і син" виголосив школяр Солджак.

Святочний реферат виголосив о. д-р Володимир Клодницький з Нортгемптон, Па. Як учасник польсько-української війни і командант одної з бриґад української армії, переповів історію війни, виказуючи наші побіди і недомагання та для нас науку, що лише власними силами зможемо визволитися з неволі окупантів.

По англійськи говорив кандидат на повітового суддю, п. Генінґер (він зістав вибраний суддею дня 7. листопада). Він зацікавився українською піснею й українськими костюмами, і прибобіцяв, що буде дальше студіювати українську культуру й історію і що мусить запізнатися з нашою проблемою.

Дует „Ой на горі козак воду носить" відспівали пані Анна Касич і п. В. Фартух.

Хор мужеський ОДВУ відспівав: „Ой зацвила черемшина", „Повій, вітре, на Вкраїну", „Поставали козаченьки" і „Ой продала дівчинонька курку".

„Смерть Стрільця" віддеклямувала панна Ю. Фартух.

Хор мішаний відспівав ще пісні: „Ой нагнувся дуб високий", „Там, де Татран круто веться" і „Гей, козаки".

Опісля п. Павло Лагоцький від імени Товариства ОДВУ, відділ 23, подякував присутнім за численну участь у Листопадовім Святі і як сам бувший американський жовнір, завзивав молодих хлопців до військових вправ, щоби були готові на випадок якої завірюхи в Европі взяти чинну участь у визволенню України.

На закінчення відспівано: „Ще не вмерла Україна" і „Не пора Москалеви й Ляхови служить".

Грошеву збірку, яку зложили присутні добровільними датками, по виплаченню коштів цього свята, вишлеться на допомогу українським Інвалідам у старім краю через „Обєднання".

В. Гришко.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

РОШЕЛ ПАРК, Н. ДЖ.

На ратунок Гуцульщини.

Довідавшися з часописів і листів з рідного краю про повінь, яка навістила нашу Гуцульщину, головно косівський повіт, Косівчани, відчуваючи потребу такої помочі, зібрали і вислали 50 дол. на поміч потерпівшим від повени на Гуцульщині в косівському повіті.

Гроші переслано до краю через Обєднання.

Василь Юсипчук.

—o—

СЕЙНТ КЛЕР, ПА.

На Рідний Край.

Відділ 9 УНС переслав через Обєднання 12 дол. 45 центів, призначених по половині на боєву акцію та на голодуючих.

—o—

ВЕСТБУРІ, Л. АЙ., Н. Й.

На Рідний Край.

267 відділ УНС переслав через Обєднання 20 долярів. Гроші призначено: на голодуючих 10 долярів, на визвольну боротьбу 5 долярів і на інвалідів 5 долярів.

Т. Агрест.

—o—

ЧЕСТЕР, ПА.

На Рідний Край.

Переслано через Обєднання від Честерської Громади 25 долярів на боєву акцію й 10 долярів від православної парохії на інвалідів.

—o—

КОНЕРТОН, ПА.

На Рідний Край.

На весіллю в М. Дзекопа й Анни Стасінської зібрано 8 долярів, які переслано через Обєднання з призначенням по половині на політичних вязнів і на голодуючих на Великій Україні.

Н. Максимчук.

—o—

НЮ БРІТЕН, КОНН.

На Рідний Край.

Переслано через Обєднання 10 долярів, зібрані в день Жалоби 29. жовтня ц. р. Гроші призначені на Рідний Край.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На інвалідів.

На ювилейному святі 117 відділу УНС, „Запорозька Січ", зібрано 32 дол. 85 центів на інвалідів. Гроші переслано через Обєднання.

Т. Піньовський.

ПРОТОКОЛ

Головної Контрольної Комісії У. Н. Союза, списаний 4 листопада 1933 року в головній канцелярії У. Н. Союза в Джерзи Сіти, Н. Дж., в справі розвязання головним екзекутивним комітетом 14-го відділу У. Н. Союза з Ню Йорку.

Присутні головні контролори: О. Е. Малицький, Д. Капітула і А. Пашук. Предсідник головної контрольної комісії, О. Е. Малицький, відкрив засідання та пояснив причину скликання тих зборів. „По розвязанню 14-го відділу У. Н. Союза — говорив він — наспіла на моє імя, як предсідника контрольної комісії, апеляція, підписана 29 членами і 4 урядниками того розвязаного відділу, в якій то апеляції підписані члени й урядники висказували свое незадоволення з рішення головного екзекутивного комітету, вважаючи його безпіставним та неузасадненим. По отриманню тої апеляції я зараз зажадав, згідно з § 466 статута У. Н. Союза, всіх документів відносно розвязання згаданого відділу як від головного екзекутивного комітету так і від 14-го відділу. Отримавши жадані документи і перестудіювавши їх, я вважав ту справу такою важною, що саме писемне порозуміння між членами головної котрольної комісії не могло бути вистарчаючим для полагодження цеї справи та видання відповідного рішення на підставі § 106 статута У. Н. Союза. Тому я рішився покликати контрольну комісію на отсе засідання, де ми повинні вирішити ту справу, а саме, одобрити або опрокинути рішення головного екзекутивного комітету".

Інші члени контрольної комісії одобрили такий спосіб поступовання зі сторони предсідника тої комісії, а тоді приступлено до переглянення апеляції, протоколів екзекутивного комітету У. Н. Союза, а також писемних пояснень урядників бувшого 14-го відділу. По переслуханню явившихся урядників згаданого відділу і по додаткових устних поясненнях членів головного екзекутивного комітету, як також по переглянєнню заприсяжених зізнань членів розвязаного відділу, котрі були з делеґацією відділу в головній канцелярії У. Н. Союза дня 9 жовтня 1933 р., а з котрих то зізнань показалося, що протокол головного екзекутивного комітету з жовтня 1933 р. був написаний згідно з перебігом висказів поодиноких членів вірно і правдиво, — головна контрольна комісія прийшла до переконання, що рішення головного екзекутивного комітету в справі розвязання 14-го відділу У. Н. Союза, яке то рішення було проголошене в орґані У. Н. Союза, „Свободі", ч. 229 з дня 18 вересня 1933 р., як також у звіті головного рекордового секретаря У. Н. Союза за вересень 1933 р. у „Свободі" ч. 246 з 23 жовтня 1933 р. згідно з § 251 і § 421 статута У. Н. Союза, було статутово узасаднене.

Понижче подаємо наше рішення в тій справі, як також ті статутові причини, якими ми руководилися в одобренню рішення головного екзекутивного комітету.

РІШЕННЯ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗА.

Головна контрольна комісія У. Н. Союза на засіданню дня 4-го листопада 1933 р., котре то засідання відбулося в головній канцелярії У. Н. Союза в Джерзи Сіти, Н. Дж., в справі апеляції 14-го відділу У. Н. Союза від рішення головного екзекутивного комітету з дня 18 вересня 1933 р., котрим розвязано згаданий відділ, — по переглянєнню апеляції, протоколів головного екзекутивного комітету У. Н. Союза, а також писемних пояснень урядників від. 14-го У. Н. Союза; дальше по переслуханню явившихся урядників названого відділу і по додаткових устних поясненнях членів головного екзекутивного комітету У. Н. Союза, як і по переглянєнню заприсяжених зізнань членів, котрі були з делеґацією відділу 14-го У. Н. Союза в головній канцелярії У. Н. Союза дня 9 жовтня 1933 р. — **рішила потвердити рішення головного екзекутивного комітету У. Н. Союза,** опираючись на отсих причинах:

1) Відділ 14 У. Н. Союза не повинувався § 247 статута У. Н. Союза, бо принимав членів до товариства „Буковина", котре було заразом відділом 14-тим У. Н. Союза, без огляду на це, чи вони хотіли бути членами У. Н. Союза, чи ні.

2) Відділ 14 У. Н. Союза не повинувався § 248 статута У. Н. Союза, бо коли головний урядник явився на засідання тогож відділу, то відділ не полагодив справи так, як приписує цей параграф.

3) Відділ не повинувався параграфови 249 статута У. Н. Союза, бо не предложив до переглянення книг відділу прибувшому головному радному У. Н. Союза на засіданню дня 12. серпня 1933 р.

4) Відділ не повинувався § 255 статута У. Н. Союза, бо принимав членів до товариства „Буковина", котре було 14-тим відділом У. Н. Союза, хоч ті члени не вступали до Союза, а цей параграф противиться тому.

5) Відділ не повинувався дальше § 371 статута У. Н. Союза, бо не провадив книг відділу, як цей параграф приписує, а навпаки: **в книзі фінансовій місячні членські вкладки повимазувано, натомісць книга протоколярна є цілком нова і так виглядає, що в ній тепер вписано старі протоколи.**

6) Відділ не повинувався § 354 статута У. Н. Союза, бо **неправно переводив ріжні ухвали та вибори в справах У. Н. Союза, як напр. делеґатів на конвенцію У. Н. Союза і т. п.,** де голосували не-члени Союза, котрих, як контроля переконалася, було 68, а членів У. Н. Союза було всього 53, отже не-члени були в більшости і члени тимсамим не могли мати, як відділ У. Н. Союза, ніяких прав, що прислугують їм на підставі статута У. Н. Союза.

Головна Контрольна Комісія:
О. Е. Малицький,
Дмитро Капітула,
Антін Пашук.

—o—

Вияснив.

— Чому ви, пане, не є відзначені ніяким ордером?
— Бо я вже застарий.
— Ну, а передтим?
— Передтим?... то я був замолодий.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

PARADE ON ARMISTICE DAY

A touch of the European was added in the parade by the Ukrainian delegation, in their native costumes, which were striking and beautiful and reminded everyone that the city is composed of many nationalities, people who have forsaken their birthplace to come to the Promised Land, which in this case is Port Jervis. What are we doing to make them love their new homes ad neighbors? We must not have them disillusioned, whether they be Ukrainians, or Poles, or Russians, or Italians, or Scotch, or Welsh, or Chinese.

Praise for Ukrainians.

The Ukrainian delegation that took part in the parade Saturday were congratulated and complimented by Mayor Phillips for their fine appearance in their native costumes. They were received with applause all along the line of march.

(Port Jervis Union-Gazette, Port Jervis, N. Y., Nov. 13, 1933).

—o—

KOLCHITZKY'S ORIGIN.

From Ukrainian Nobility Came the Man Who Gave Vienna the First Cafe.

To the New York Herald Tribune:

In your editorial entitled "Anniversary of a Great Event" you refer to the Turkish siege of Vienna in the late summer of 1683 and state bona fide that the first Vienna cafe had been established by "a Serb, Francis George Kolchitzky." The same error as to the nationality of the famous man occurred also in other newspapers on both sides of the Atlantic. For the sake of the truth I ask you most kinly to give room for the following explanation:

There are in world history some legends that have been accepted as facts not only by laymen, but also by scholars themselves. The same thing applies in the case of Kolchitzky. In the course of centuries his personality has become almost mysterious, as far as his nationality is concerned. The anomaly can be explained only by the circumstance that the history of his native country is almost unknown and, moreover, overshadowed by the history of nations that are widely known through their respective states. Furthermore, philological researches are inaccessible to laymen who for the most part rely upon the journalistic records which, in turn, are sometimes tinged with tendencies. But to people directly interested in a historical personality, the point at issue cannot be an irrelevant one.

Every one familiar with the Slavonic onomatology excludes the possibility that either Francis or Kolchitzky is a Serbian name, for this kind of names is unknown among the southern Slavs. It is true, however, that Francis may be usual among the Catholic Slovenes. Kolchitzky's connection with Serbia can be justified only by the probability that on his way from Turkey to Vienna he had traveled through that country.

The anniversary of Kolchitzky's epoch-making achievement was celebrated both in Vienna and his birthplace, situated in a diametrically opposite corner of Europe. The writer of these lines happens to be a close countryman of the famous savior of Vienna. Accordingly, he has a first-hand knowledge of the fact that George Kolchitzky was born about 1646 in eastern Galicia, district of Sambor, of a lower Ukrainian nobility that settled in Kulchytzi. There are still living George's distant relatives, with the surname Shelestovych. This unshakable evidence is confirmed by the connection of his name with the place in which he was born. It is one of the characteristics of the northern Slavonic languages that the suffix "tzky" in the names indicates a noble descent and corresponds with the English "of" and the German "von" or "zu." Thus, Kolchitzky (or Kulchitzky) denotes a man of Kulchitzi, or von Kulchytzi, respectively.

Historians agree in the assumption that in his youth Kolchitzky, for some reason, found himself among the Zaporoger Cossacks, the Ukrainian Foreign Legion, with whom he made occasional campaigns against the Tartars occupying the stretches of the Black Sea. During one of such daring raids Kolchitzky might have gotten into the Turkish captivity where he had acquired the Turkish language. By some twist of circumstances he got into contact with the Constantinople business world and developed his abilities in this respect to the best. It is very prorable that Kolchitzky, owing to his fidelity and knowledge of languages, had won the favor and confidence of Turkish tobacco exporter who had sent him as his representative first to Budapest and later to Vienna. Here the Ukrainian nobleman and merchant was destined both to play the fateful part in the Autrian history and to become the founder of a new industry.

Professor Andrew Mykytiak.

New York, Oct. 30, 1933.

(The New York Herald Tribune, Sunday, November 5, 1933).

—o—

UKRAINIANS TO SHARE IN CELEBRATION.

ARMISTICE DAY.

The Homeland and Its Many Hardships Are Vividly Related.

Ukraine became an independent nation on the first of November, 1918, and that day is a day of gladness and rejoicing among the Ukrainian people. But this gladness turns to sorrow, however, when the Ukrainians remember that after the heroic fighting in the nine months of war which followed with Poland, the Ukrainian forces and government had to finally evacuate Western Ukraine for it was impossible to hold out any longer without ammunition and equipment in a struggle with a foe whom France was unceasingly supplying with equipment, officers, tanks, canon, munitions and everything else that was needed.

On October 10, 1918, during the final stages of the World War, the Ukrainian representatives to the Austrian Parliament met in Vienna and there decided to summon a conference of deligates from all of the Ukrainian territories under Austria-Hungary. This conference met in Lviw, on October 18, and elected the Ukrainian National Rada (central council) which was to act as the Constituent Assembly of these Ukrainian territories. But the Poles were determined to annex Eastern Galicia to Poland. Fighting began between the Ukrainians and Poles.

Great Assistance.

The Poles received great assistance from the American army and added to this the Paris Peace Conference under the domination of France, made decision after decision giving the Poles the right to occupy Ukrainian lands. As a result of this the Western Ukrainian Republic fell.

In 1919 eight million Ukrainian people were given over to Poland, five hundred thousand to Roumania, five hundred thousand to Czechoslovakia, and at the Riga Conference in 1923, thirty-five million people were given to Russia.

Within the last forty years, there has developed a determined Ukrainian movement for independence from Poland and Russia and until they accomplish this aim, the Ukrainian people will set aside November 11 as a day of mourning, and not parading and rejoicing, for they have nothing to rejoice about.

They are hoping for the injustice being done to them to cease.

(Pawtuxet Valley Daily Times, West Warwick, R. I., Nov. 7, 1933).

—o—

CONCERT WILL BE GIVEN BY UKRAINIANS AT CROMPTON.

Fire Station Hall Will Be Scene of Vocal and Literary Program.

The Ukrainian colony of the Pawtuxet Valley will present a concert in Crompton fire station hall, Saturday evening, Nov. 11.

On Nov. 1, 1918, the Ukrainians of western Ukraine formed a selfcontrolled government. Since that date all Ukrainians in the United States celebrate the day. This will be one of the biggest celebrations of its kind ever held in West Warwick by residents of Ukrainian extraction.

A newly-organized chorus made up of residents of Fall River and Providence, will sing under the direction of Rev. Korolyshyn. Mr. Shylo, of Crompton, will be the principal speaker, and Rev. Korolyshyn will favor with vocal solos. Recitation will be given by Tekla Nadoroshna, Anna Nadoroshna, Wasyl Fedorowicz, Mary Diachun, Katherine Diachun, Katherine Shylo of West Warwick, and Mary Lobodiak and Olga Chorna of Providence.

Nineteen Ukrainian children who attend the Ukrainian school at Crompton will take part in the program. They will be in charge of Rev. Korolyshyn.

The committee: Wasyl Spodaryk, Michael Dutka and Wasyl Fedorowicz.

(Pawtuxet Valley Daily Times, November 8, 1933).

—o—

4,000 'WITHOUT COUNTRY' CELEBRATE UKRAINIAN DAY.

Spokesman of United Organizations Here Expressed Hope for Land's Independence, After 15 Years.

Four thousand men and women "without a country" yesterday celebrated the fifteenth anniversary of Ukrainian independence—an independence which was lost a year after it was granted when Ukraine was partitioned among Poland, Russia, Czechoslovakia and Roumania.

The Cleveland celebration, held in Ukrainian National Home, 2252 W. 14th Street, was part of a celebration held all over the world to protest against the loss of Ukrainian liberties.

A projected parade in which 28 Cleveland Ukrainian societies were to have participated was called off because of threatening weather. However, the crowd at the hall, which occupied every evailable seat and jammed the doorways, was liberally sprinkled with men, women and children in gay costumes with intricate and elaborate embroidery.

Choirs of St. Peter and St. Paul Greek Catholic Church and St. Vladimir's Orthodox Church sang, and the Ukrainian National Band gave a concert.

Dr. Luka Mishuha of New York, editor of the Ukrainian daily newspaper, Svoboda, traced the history of the Ukraine, declared that there was still hope for permanent Ukrainian independence and sounded a stirring demand for the return of Ukrainian civil liberties under the partition. Attorney T. Bilinsky delivered a similar address in English.

The celebration was sponsored by the Ukrainian United Organizations, under the presidency of Omar Malisky.

(Cleveland Plain Dealer, Monday, November 13, 1933).

Часописи повідомляють: „Професор Дж. Ф. Елдермен приїхав із Сіднею в Австралії до Лондону, щоби взяти участь у науковім конґресі. Та не стрінув там ніодного учасника. Вкінці ствердив, що конґрес має відбутися щойно в 1934 році".

ПРОЦЕС ЗА ВБИВСТВО ГОЛУВКА

(За краевою українською пресою).

(19)

За 1,500 зл. Барановський хотів зглядити Марусю Федусевичівну і згодився видати З. Коссака.

Св. Леон Ґалляс, 44 роки, бувший городський староста у Львові, тепер староста в Бересті, зізнає без присяги, що підс. Барановського пізнав щойно у вересні 1932 р. по вбивстві посла Голувка, яке свідка живо зацікавило. І тому звернувся за інформаціями в цій справі до ком. Чеховського. Цей заявив свідкови, що дрогобицька поліція на фальшивій дорозі, бо на основі вісток його конфідента, підсудного Барановського, арештовані вже під замітом злочину 5 осіб не є вбивниками посла Голувка. Зате підс. Барановський запевняв ком. Чеховського, що вбивства доконав Коссак зі своєю ґрупою. Далі ком. Чеховський заявив, що за схоплення З. Коссака слід конфідентови заплатити. І дійсно свідок призначив за схоплення його 2,000 зл. з диспозиційного фонду та зажадав, щоби Чеховський улаштував свідкови стрічу з підс. Барановським. Так і сталося. Були дві стрічі. Перший раз свідок зустрінувся з підс. Барановським коло 5. вересня 1931 р. за стрийською рогачкою по 10-тій годині вечором і тоді підс. Барановський заявив йому, що З. Коссак є безсумнівним моральним спричинником убивства та головною фіґурою в цій справі. Тому то слід негайно арештувати З. Коссака, щоби він не втік за кордон, і щойно опісля арештувати інших членів з його ґрупи, які є звичайними „пйонками". Тоді то свідок вручив підс. Барановському квоту 100 злотих.

Несамовите предложення.

Вдруге зустрінувся свідок з підс. на домагання ком. Чеховського в половині вересня теж за стрийською рогачкою. І тоді підс. Барановський **за ціну схоплення З. Коссака домагався зглядження зі світу Марусі Федусевичівної. Ця несамовита вимога** так заінтриґувала свідка, що він автом привіз підсудного до свого помешкання, щоби при яркім світлі приглянутися цьому таємничому обличу підсудного. Тут підсудний так зясував свій плян несамовитого вбивства безборонної дівчини: **він зажадав авта, яким виїхав би з Марусею Федусевичівною за місто Львів. По дорозі довідався би від неї, яка є курієркою між низами ОУН та Верховною Командою, де скривається Зенон Коссак і після того вбив би Марусю Федусевичівну; трупа її вкинув би до води.** Одначе свідок цю пропозицію відкинув, бо боявся, щоби не втягано урядових чинників у небезпечну аферу. Опісля св. вже більше з підс. Барановським не стрічався і доручив вишукати для себе іншого конфідента, який орієнтувався би в справах ОУН. До підс. Барановського втратив узагалі довіря. Як придержано З. Коссака, не знає. В кожному разі свідок пересвідчений, що З. Коссак вбив посла Голувка. Між останньою стрічею з підс. Барановським і схопленням Коссака проминули коло два тижні. Коссака придержали на стації у Скнилові, яку підс. Барановський радив обсадити поліційними аґентами. **За це схоплення підс. Барановський одержав 1,500 зл. за посередництвом ком. Чеховського** і на ту квоту дав свій квіт. (Тут предсідник показує підс. Барановському квіт на ту суму, виставлений ним 29. вересня 1931 р. та власноручно підписаний його псевдонім: „Завадзкі").

Прокуратор: Якіж ви мали основи недовіряти підс. Барановському?

Св. Ґалляс: Він спрямовував усе слідство на фальшивий шлях та вказував на людей непричасних.

Прок.: Чи ви мали основу думати, що підс. Барановський був одночасно і конфідентом і членом УВО?

Св. Ґалляс: Одного разу заявив мені ком. Чеховський, що підс. Барановський просив його вказати йому якогонебудь політичного конфідента з кругів УВО, щоби він міг видати його орґанізації. І на цій основі я міркую, що підс. Барановський стояв на послугах УВО.

Прок.: Як було з грішми, призначуваними для підсудного Барановського? Бо він жалується у слідстві, що всіх грошей, призначених йому, не діставав.

Св. Ґалляс: Що торкається тієї справи, то заявляю, що вже при першій стрічі запитав я підс. Барановського, чи все правильно дістає гроші. Тоді підс. Барановський відповів, що місячно одержує постійно по 200 зл., а крім того ще винагороду за спеціяльні прислуги. Про цю нашу розмову підс. Барановський розказав ком. Чеховському і звідтіля здогадуюся, що між ними були відносини сердечні.

(Далі буде).

THE SPORT WHIRL

November 15, 1933.

Gentlemen:

The Ukrainian Athletic Association Chornomorska Sitch of Jersey City, N. J., will organize a girls' basketball team comprised of girls of Ukrainian descent of Jersey City.

The Sitch is represented for this season by two boys' basketball teams, a senior and junior teams, who are under the capable management of Jonny Koblan and Basil Pankowski. Both of these young men have been working hard on the girls' team idea and expect to make a successful team with the proper support of the girls of Jersey City.

All girls of Ukrainian descent of Jersey City, who have some idea of basketball are urged to attend the first workout called for next Monday night, November 20th. All girls should meet at the Ukrainian Center 181-183 Fleet Street with proper equipment to play, not later than 7:15 where they will be escorted to the basketball court.

Yours in sport,

Jahn Koblan,
Basil Pankowski.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(94)

Як ґриф зі своїми дивними їздцями вибіг на полянку, кільканацять годонських войовників лежали в тіни дерева, яке росло по середині поляни. Вони зірвалися на рівні ноги. Як вони крикнули з перестраху, ґриф кинувся на них. Вояки втікали, а Тарзан бив списою потвору по носі, кермуючи її в цей спосіб, куди йому хотілося. Потвора раз мало не схопила вояка, що пошпортався й упав на землю. Під ударами списи ґриф звернувся на бік. Тарзан був вдоволений з цього, бо він не сподівався, щоби потрафив кермувати ґрифом, коли цей нападає на свою жертву.

Тепер він змінив свої пляни. Він задумав поїхати на ґрифі в село Омат та дати Корульджі тему до говорення на довгі роки. Як вони поступали зпровола вперед, бо потвора природно йшла дуже поволі, кілька перестрашених вояків уже забігли до Міста Світла, поширюючи дивні вісти про сина бога. Лише що ніхто не мав відваги так його голосно називати. Зате всі говорили про нього як про Тарзана Джаджуру, та оповідали, як вони стрінули його на величезному ґрифі.

„А при ньому їхала прекрасна чужинка, котру Котан хотів зробити королевою Палюльдону!" — вони кричали зі страхом. Цю вістку принесено нарешті Людонови, найстаршому жерцеви. Він випитував вояків і остаточно прийшов до переконання, що його ворог Тарзан наміряє злучитися з Джадоном. Цьому Людон постановив запобігти за всяку ціну і, як звичайно, Людон закликав на пораду хитрого Пансата. „Памятай", він пригадував йому ще раз, „усе залежить від того, чи ми вдаримо на нього скоро.

„Вбий того чоловіка, як можеж", давав останні інструкції Людон, „але на всякий випадок достав мені жінку живу". Пансат, перебраний за вояка, вибрався до Джалюра, де Джадон змобілізував був армію до нападу на Алюр. Там сторож, поставлений на горбі, доніс йому, що він побачив у долині двоє людей, що сиділи на ґрифі. Джадон самий пішов поглянути, чи правду говорив сторож.